

CELJSKA MOHORJEVA DRUŽBA

Prva slovenska založba

CELJE - LJUBLJANA

IZBRANI SPISI FRANCA KSAVERJA MEŠKA

Podatki o knjigi

- Naslov: Izbrani spisi Franca Ksaverja Meška
- Avtor: Franc Ksaver Meško
- Zbirka: Redna zbirka 2020
- Uredniški komentarji: Viktor Smole in dr. Tanja Ozvatič
- Urednica: dr. Tanja Ozvatič
- Velikost: 135 mm x 210 mm
- Vezava: mehka z zavihmi
- Število strani: 184
- ISBN: 978-961-278-470-6
- Cena: 17,50 EUR
- Založnik: Celjska Mohorjeva družba
- Leto izdaje: 2019

Kontakt

Uredništvo

T 01 244 36 70

urednistvo@celjska-mohorjeva.si

Tihi večeri

Liki iz zgodb Franca Ksaverja Meška v spominu starejših bralcev še niso potonili v pozabo. V Izbranih spisih jih ponovno oživljamo tudi za mlajše bralce, sopotnik slovenske moderne pa nam slika tudi podobe iz življenja njemu tako ljubih pokrajin, Slovenskih goric in Koroške.

V letu 2019 mineva 145 let od rojstva Franca Ksaverja Meška (Gornji Kjučarovci, 28. 10. 1874 – Slovenj Gradec, 11. 1. 1964), 55 let od njegove smrti, 65 let od izida prve knjige njegovih *Izbranih del* (1954) in 25 let od zadnjega ponatisa njegovih leposlovnih del (*Mladim srcem*, Celjska Mohorjeva družba, 1994). V tem letu je produkcijska hiša Siposh posnela dokumentarno-igrani film o tem priljubljenem slovenskem pisatelju, duhovniku, domoljubu in veliki osebnosti slovenske zgodovine. Osvetlitvi enega vidnejših sopotnikov slovenske moderne, šestdeset let zvestega sodelavca Mohorjeve družbe, se tudi pri naši založbi pridružujemo s ponatisom izbranih Meškovih spisov, ki »žive postave premnogih njegovih oseb in zbrane /.../ podobe iz življenja tako značilnih pokrajin, kakor so Slovenske gorice in Koroška, ki ju Meško predvsem opisuje«, po poltretjem desetletju tako spet oživljajo in prinašajo med bralce.

V dvainšestdesetih letih pisateljevega literarnega ustvarjanja je nastalo ogromno del, raztresenih po raznih časnikih, časopisih, knjigah in zbirkah. V uredništvu profesorja Viktorja Smoleja (1910–1992) je pri Mohorjevi družbi v Celju v počastitev pisateljeve osemdesetletnice leta 1954 začelo izhajati Meškovo *Izbrano delo* v petih knjigah (do 1960). Na besedila *Izbranih del* se naslanjamo tudi v tej knjigi. Urednik Viktor Smolej jim je dodal obsežne in poglobljene komentarje ter opombe. S pisateljem Meškom je bil namreč v tesnem osebnem stiku in je z njim potrjeval redakcijo besedil, tako da so njegovi zapisi dragocen vir številnih informacij o življenju in delu pisatelja ter njegovega časa. Zato uredniške zapise Viktorja Smoleja v skrajšani ali povzeti obliki objavljamo tudi v tej izdaji in tako vez med Mohorjevo družbo in Francem Ksaverjem Meškom ohranjamo živo tudi v 21. stoletju.

V tokratni izbor smo uvrstili naslednje Meškove spise: *Moje življenje*, *Poljančev Cencek*, *Hrast*, *Zaradi mačke*, *Na Poljani* (uvod), *V koroških gorah*, *Slovo*, *Ob tihih večerih*, *Dizmova mati*, *Iz raja mojih dni* (III. poglavje), *V ormoški čitalnici*, *Naš literarni klub*, *Pri materi* in *Zapiski izza velikih dni*; dodali pa smo še njegove pesmi iz zbirke *Iz srca in sveta* (*Ob pismu*, *Na znanih potih*, *V tujini*, *Iz trpljenja*, *Pot*, *Samotar* in *Večerno slovo*).

O avtorju

Franc Ksaver Meško se je rodil 28. 10. 1874 v Gornjih Ključarovcih v kmečko družino Antona Meška in Marije, rojene Obran, kot četrti izmed sedmih otrok. Ljudsko šolo je obiskoval pri Svetem Tomažu, četrti razred nemške šole na Ptujju, kjer je opravil tudi nižjo gimnazijo, višjo pa je dokončal v Celju, kjer je začel literarno sodelovati pri *Domovini* in dijaški *Vesni*. 1894 je vstopil v mariborsko bogoslovje in sodeloval pri listu *Lipica*. 1897 je bil sprejet v celovško bogoslovje, pisati je začel za *Slovensko matico*, nastopil v *Domu in svetu* ter pri *Mohorjevi družbi*. Posvečen je bil 19. julija 1898 v Celovcu, novo mašo je pel 7. avgusta 1898. Prvo duhovniško službo je nastopil v Škocijanu pri Klopinskem jezeru; kot kaplan v Žabnicah je maja in junija 1900 oskrboval tudi Višarje. Od jeseni 1900 do februarja 1901 je bil župni upravitelj v Kneži (Gnesau) nad Trgom (Feldkirchen), nato v Grebinjskem Kloštru nad Velikovcem in od 1. maja 1901 pri Št. Danijelu nad Prevaljami, kjer je oskrboval tudi Strojno. Zaradi bolehnosti je 1906 dobil župnijo Marija na Zilji pri Beljaku. Med vojno je bil leta 1916 obdolžen veleizdaje in zaprt, 5. januarja 1919 je zbežal preko Karavank, nekaj časa živel pri frančiškanih na Brezjah, nato je bil za kaplana v Tinjah. Po plebiscitu je živel deloma v Leonišču v Ljubljani, deloma na Brezjah, nato je bil kaplan v Dravogradu. 1. avgusta 1921 je dobil župnijo Sele pri Slovenj Gradcu. Med drugo svetovno vojno je bil zaprt in pregan na Hrvaško, prek Bosne in Srbije se je vrnil v samostan v Stično. 15. junija 1945 se je vrnil v svojo župnijo na Sele. Umrl je 11. januarja 1864 v Slovenj Gradcu, pokopan je pri sv. Roku na Selah. Pisal je pesmi, črtice, novele, povesti, romane, drame in mladinske pripovedi. Šest desetletij je bil tudi zvest sodelavec Mohorjeve družbe.

Iz knjige

12. oktobra [1920] zvečer

Ni več dvoma: za Primorjem – Koroško! Dve zevajoči strašni rani, ki ju naš narod ne bo izlahka prebolel. Dopolnilo se je, kar se je dopolniti moralo. Zgodilo se je, česar smo se mnogi, ki smo si ohranili neskaljeno sodbo in smo gledali globlje, ves čas bali in kar smo s strahom pričakovali po delovanju, ki smo mu bili v Korotanu priča. Brezglavo gospodarstvo je rodilo svoj sad.

Gorje le, da bo ta sad najbrž tisočim in tisočim Slovencev smrten strup ...

V sredo, dne 13. oktobra [1920] zvečer

Nikak dvom ni več mogoč: končano je!

A kaj sedaj? Kam sedaj?

Nesreča je prišla, zdaj ji je treba pogledati pogumno v oči, ne malodušno kloniti pred njo. Treba bo poskusiti rešiti, če se še kaj rešiti da.

Temna je pot pred nami; a nad nami so še svetle zvezde ... (Str. 160–161)